

Brev! *Julie Sande pressen.*

109580

Kommentarer til Arnfinn Molands kronikk i Aftenposten 1.3.96.

Kjære Arnfinn Moland, *(Personlig)*

Hjertelig takk for din kronikk i Aftenposten 1.3.96, som du kalte "Likvideringer under 2. Verdenskrig" (savnet litt verdensperspektivet) hvor du svarte på min kronikk 14.2.96 om "Likvideringer i Norge 1941-1945". Har faktisk fått fler gratulasjoner for din kronikk enn for min! Likevel er jeg glad jeg skrev min kronikk og ikke din.

Siden jeg har på følelsen av ^{at} du i høyere grad har tatt dama enn ballen, er det litt vanskelig med et saklig svar, derfor dette brevet. De svarene du trengte fant du forresten for en stor del på samme side som din kronikk sto, i innlegget til Egil Ulateig.

Når det gjelder hovedkonklusjonen, om antallet likvideringer er vi vel etter hvert ganske enige. Du begynner med de offisielle 65 i Julie Backers "Statistisk oversikt over krigsdødsfallene 1940-1945", men sier i kronikken at det kan ha vært noen fler. I VG 18.2 satte du tallet til mitt minimumstall, ca 100. Og i intervju i NRK P2, "Sånn er livet" mandag 11.3.96 gikk du opp til 110. Det er dobbelt så mange som Jens Christian Hauge oppga.

Siden du trekker fra en del likvideringer, som Feldmann-drapene, og drapet på Arne Hvam, og dessuten har definert bort alle drap utført etter frigjøringen, er vi vel egentlig ganske enige? Vi har i alle fall endelig avlivet myten om 65, og nærmer oss et mer realistisk tall. Om drap etter frigjøringen har du lest både i Ulateigs innlegg og i mitt innlegg 7.3.96. Vet ikke helt hva du mener med "vikarierende motiver". Vi bør da sammen lete etter sannheten? Du er selvsagt påvirket av dem du arbeider for som direktør for Norges Hjemmefrontmuseum. Det er en helt legitim organisasjon, som forsvarer sin gruppes syn på samme måte som INO (Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie) forsvarer sin gruppes oppfatninger. Så lenge man er klar over det, har jeg ingen betenkeligheter med å skrive i INOs avis "Folk og Land" som jeg på ingen måte er slik bundet til som du er til Norges Hjemmefrontmuseum. Takk for reklamen for "Folk og Land" i Aftenposten. INO og "Folk og Land" har hittil vært langt mer åpen for motpartens synspunkter enn andre publikasjoner. Dette har som du påpeker, blitt annerledes i det siste. Ville det ikke være litt flaut om dine oppdragsgiveres synspunkter bare skal gjelde på grunn av manglende ytringsfrihet?

Når det har vart så lenge før ytringsfriheten har begynt å innfinne seg, forklarer det kanskje at jeg dro litt på det og tvilte i NRK-intervjuet på at demokratiet ble gjeninnført 8.5.1945. Artikkelen om "Quisling var ikke feig", er sakset fra et leserinnlegg i "Vi Menn". Det var kommentarer til en serie fra nr.39 til 41 1995 om bl.a. Quislings siste dager på Akershus. En fangevokter som følte seg særlig betydningsfull da han kunne "passe på" Quisling ved å true med våpen mot vinduene for å hindre medfanger å hilse, syntes det var feigt av Quisling ikke å forsøke å begå selvmord. Sykepleiere på Akershus registrerte tortur som ble utøvet der uten å gjøre noe ved det..

Hvis min artikkel om "Profitt på jødetragedie? Norge i et

uheldig lys" representerer historieforfalskning, må beskyldningen også gjelde Hans Fredrik Dahl. Han skriver i sin bok "Vidkun Quisling, en fører for fall" s.374 at NS-folk tok vare på jødernes verdier. Jeg er deg stor takk skyldig at du gjennom Aftenposten gjorde det kjent for almenheten hvordan NS-folk vil tolke det, hvis man velger den enkle løsningen å gi det Mosaiske Trossamfunn en stor og rund sum i erstatning for verdiene jødene mistet, uten å undersøke hva som virkelig skjedd, etter at de ansvarlige NS-folk var arrestert. Den jødiske Verdenskongress har i alle fall avslørt at det ble holdt stor auksjon med billigsalg av jødiske eiendommer i Oslo sentrum sommeren 1945...

Takk også for at du bekjentgjorde ulykken med M/S "Thekla" utenfor Florø 1.9.1945. Der omkom et tysk sivilt skipsmannskap på 6, en norsk tolk, en norsk vakt, en britisk offiser som var jøde og ti utkommanderte norske varetektsfanger da lasten med ammunisjon eksploderte. Dette førte til den første gudstjeneste i Norge med protestantisk, katolsk og jødisk prest i likeverdig samarbeid i en forsinket begravelse 50 år senere, den 1.9.1995.

Dessverre kunne ikke mordet på Arne Hvam endt verre enn det gjorde, ikke minst for det 20-talls jøder som var i toget. Tviler på at Hvam rakk å oppfatte at det var en trefning. Dette ga den offisielle begrunnelse for arrestasjon av alle jødiske menn. Det er mulig massearrestasjonen var kommet senere, med mulighet for flere til å rømme til Sverige hvis Hvam hadde fått leve. Broren til han som skjøt Hvam var en av de to som drepte jødeekteparet Feldmann som var lovet transport til Sverige. Uavhengig av hvor desperat situasjonen følt for ham som skjøt Hvam: Resultatet kunne umulig ha blitt verre ved noen annen løsning.

Når jeg presiserer at jeg har forsøkt å unngå dødsfall ved sabotasjeaksjoner, skyldes det ganske enkelt at det kan være problematisk ut fra kildene å holde disse fra likvideringer. Det punkt hvor vi er dypest uenig, er spørsmålet om menneskeverd. Dessverre var forholdene i norske fangeleire aldri verre enn sommeren 1945, spør f.eks fengselsoverlege Jon Leikvam! Selv om man har forsøkt å skjule og dekke over, foregikk dessverre mishandling og drap på fanger i norske fengsler og leire etter at "freden brøt løs". Dette medvirket til at oppfatningene ble gjensidige. Det gjelder også kravet til anger før man vil godta motparten. Dessuten: Knappt noe gir større subjektiv overbevisning om riktigheten av egne argumenter enn at man blir hindret i å fremføre dem!

På hvilken måte mener du at "sentrale NS-folk utgjorde en trussel mot motstandsbevegelsen"? Innebærer ikke det at du godtar politiske drap? Den "grunnleggende konsensus" om nødvendigheten av (alle) likvideringer og annet i etterkrigstiden kan skyldes manglende mulighet for kritiske ytringer. Hvis det ikke stilles spørsmål, vil det i praksis si at mot slutten av en tilsvarende konflikt, når man ser utfallet, kan de på vinnnersiden uten risiko ta livet av hvem de vil som de er uenige med!

Så hilser jeg deg med den gamle norske hilsen, som er et ønske om at du må bli et **helt** og et **salig** menneske!

I.C.Stridsklev.